

Právní aspekty zpřístupňování otevřeného vzdělávání

Právní problémy se sdílením

- Problémy související se zpřístupňováním a sdílením obsahu
- autorské právo, intelektuální vlastnictví
- copyright vyučovacích materiálů
- **tradičně:** fotokopie podkladů pro přednášku
- není vždy možné konzultovat s právním poradcem
- **digitální svět:** digitální objekty obsahují materiály pod autorskou ochranou (např. obrázky, jiné digitální objekty)
- dokud materiály nekolovaly ve veřejném prostoru mimo učebnu, nehrozila žaloba
- **otevřené vzdělávání:** problém, vede ke zvyšování neochoty otvírat vzdělávání
- You tube – miliony uložení obsahu pro výukové účely na YT – divoký západ

Autorské právo

- v řadě zemí akademická práce (výzkum, výuka) jedince je autorským vlastnictvím zaměstnavatele, instituce
- učitelé mohou mít přidělena práva nad materiály, nad nimiž ve skutečnosti nemají kontrolu
- autorské a intelektuální práva – hlavní překážka pro otevřené vzdělávání
- politické rozhodnutí mimo dosah jedinců – vláda nebo kontrolní orgány univerzit
- vliv na: ochotu sdílet informace, ochotu pomáhat se šířením informací uložených ostatními
- nutný pocit bezpečí při inovování
- v UK národní repozitář s materiály pod licencí CC:
<http://www.jorum.ac.uk/>

Řádné užití (fair use)

- fair use, educational use
- fair use – USA, UK – fair dealing: *řádné užití* dovoluje i bez souhlasu držitele autorských práv některá využití chráněného díla, pokud splňují jisté specifické podmínky
- účel kritika, komentáře, parodie, novinářské zpravodajství, výuka, výzkum apod.
- v ČR – autorský zákon IV. díl, § 29 trojstupňový test, §§ 30–39 omezení autorova výhradního práva
- volná užití (užití děl pro osobní potřebu)
- bezúplatné zákonné licence (citace, zobrazování veřejně dostupných děl, úřední využití, využití ve školních představení, rozmnožování děl v knihovnách a archivech atd.)

Licence v UK

- v UK CLA (Copyright Licensing Agency – Higher Education Trial Licence - <http://he.cla.co.uk/copyright-and-higher-education/what-is-copyright-2/>)
- učitelé mohou digitalizovat a v LMS zpřístupnit 5% nebo jednu kapitolu knihy, jeden článek z jednoho čísla časopisu
- instituce musí mít detailní záznam všech skenovaných věcí
- skenování může provádět jen osoba k tomuto pověřená
- materiál musí být uchován v prostředí chráněném heslem
- materiál je potřeba prezentovat ve formě co nejbližší originálu
- prohlášení musí být zahrnuto na začátku každé položky
- licence nepokrývá materiály v digitální formě již existující

Války o otevřené kurzy

- CC – nekomerční použití, mimo firemní prostředí
- MIT open course ware – používán čínskými firmami pro vzdělávání zaměstnanců
  - žaloba amerických inženýrských firem
  - Číňani se brání – jsou státem vlastněnými, nekomerčními firmami, MIT licence umožňuje použití materiálů pro vnitřní korporátní vzdělávání
  - ti kdo prosazovali otevřené licence a vzdělávání označeni za zrádce a komunisty rozkrádající zemi
  - každá společnost může použít materiály pro interní potřeby

Války o otevřené kurzy

- **pojem nekomerční:**
- podle CC licence – dle povahy uživatele
- podle MIT – dle povahy použití
- Noncommercial klauzule nahrazena Share-like klauzulí – odvozená kurikula musejí být sdílena s akademickou komunitou zadarmo
- vydavatelé – umožnili přijetí opencourseware zákonů a vydání řady vysoce kvalitních vzdělávacích materiálů
- začali podávat žaloby proti licencím – zrušení uvolní obsah pro komerční využití zdarma. V některých případech uspěli
- vydavatelé připravili a začali prodávat nová kurikula, knihy, učitelské manuály, testy apod.
- bez zmínky CC licence – po soudech museli volně zveřejnit